

Note despre neoconservatism

Dificultatea de a defini exact termenul: majoritatea celor considerați de obicei neoconservatori fie renunță la prefix, fie refuză să se considere conservatori.

Neoconservatorismul este în primul rând un curent istoric, o mișcare intelectuală și nu un ansamblu teoretic coerent.

Asociaz revirimentului dreptei americane din anii 50-60.

New York Intellectuals (NYI)

Intelectuali care încep să publice în anii 30-50 în revistele culturale din New York. Provin din și se dezvoltă într-un mediu particular:

- Politic de stânga, în general antistalinistă (de la troțkism la social-democrație)
- În general, copii de imigranți săraci – se întâlnesc la City College (colegiu de stat)
- Majoritatea evrei, ceea ce reprezintă un obstacol în calea unei cariere academice până după Al Doilea Război Mondial.

Câteva nume: Sidney Hook, Lionel Trilling, Irving Howe, Alfred Kazin, Daniel Bell, Nathan Glazer, Irving Kristol, Seymour Martin Lipset, Norman Podhoretz.

Publicații: Partisan Review, Dissent, Commentary.

Istoria NYI este istoria unor despărțiri succesive, mai mult sau mai puțin desăvârșite, față de stânga.

1. Un caz particular al schismei din interiorul stângii care a avut loc la nivel mondial în jurul celui de-al Doilea Război Mondial.

Problema participării SUA la război divide stânga radicală americană. NYI sunt prointerventie. Susținerea unei acțiuni a statului capitalist, imperialist, opresor etc, a fost prilejul pentru reformularea atitudinilor bazate până atunci exclusiv pe tradiția radicală de stânga, mai cu seama marxistă:

- Neutralitatea în numele unor proiecte inactuale și din ce în ce mai improbabile nu este o opțiune viabilă în războiul în desfășurare cu sisteme ideologice maligne și agresive (nazismul și comunismul)
- Fie ca se cheama “cultura”, “civilizație”, “progres”, “lupta pentru libertate”, există un element subiacent structurilor economice, sociale și politice indispensabil oricărei reforme și care merită apărat înaintea de toate
- Opțiunea pentru America era mai profundă decât fidelitatea față de țară - era afirmarea unei tradiții seculare, originară în Europa modernă, singura care poate garanta menținerea și, eventual, desăvârșirea unei societăți libere.

„Ideologiile” sunt pericolul cel mai grav pentru orice proiecte de reformă socială. În lupta cu “ideologiile”, vechile distincții între dreapta și stânga nu se mai pot aplica.

2. Deși rămân de stânga, NYI, în special Hook, Kristol, Bell, Glazer, Podhoretz..., încep să articuleze un nou discurs, definit de apelul la criteriile simțului comun împotriva celor obținute din principii imuabile și indiscutabile; de apetitul pentru explicația și argumentul istoric; de gustul pentru moderație și dubiu; de respect pentru instituțiile care se dezvoltă în urma complexului joc între interese legitime, pentru rezistența la schimbare a sistemului de guvernământ.

Politic, ei sunt în continuare ostili Partidului Republican (McCarthy, Vietnam, Civil Rights). Economic, sunt în favoarea extinderii prudente a sistemelor de asigurări sociale, dar neoconservatorii recunosc rolul primordial al capitalismului și al „valorilor burgheze” subiacente.

Vechea intransigență se manifestă în continuare în lupta cu „ideologiile”. Împotriva ideologiei nu se poate lupta cu argumente, ci cu convingeri la fel de puternice și cu fermitate politică.

Războiul împotriva comunismului nu este doar diplomatico-militar (în exterior) și politic (față de comuniștii din Vest) - cazuri care cer precauție și self-restraint - ci și moral și cultural. Acestea din urmă sunt domeniile decisive, în care conflictul este deschis și trebuie purtat cu hotărâre.

Neoconservatorii proveniți din NYI ar fi de acord asupra următoarelor:

- Ideologiile (prin urmare, și comunismul) sunt prin natura lor expansioniste
- Agenții ideologiilor (sovieticii, de exemplu) vor folosi orice mijloace pentru a-și anihila complet adversarii, inclusiv duplicitatea și minciuna propagandistică, prin urmare, afirmațiile lor nu trebuie acceptate ca atare ci trebuie privite ca arme retorice
- Reprezentanții lumii libere și ai ideilor societății libere nu pot fi agresorii în conflictul cu ideologiile, deci acțiuni care pot fi interpretate drept agresive în lupta cu un adversar leal sunt de fapt expresia legitimei apărări
- Pentru salvarea lumii libere, americanii sunt chemați să facă sacrificii, fie că e vorba de cheltuieli, de soldați sau de

3. Nu toți NYI devin neoconservatori. Unii rămân social-democrați (e.g. Howe), alții devin „conservatori” (Podhoretz, Kristol), cei mai mulți refuză epitetul simplu.

Culture Wars

Reacție împotriva contraculturii anilor 50-60.

1. Aversiunea NYI împotriva culturii beat și apoi hippy (“the know-nothing bohemians”), acuzată de ignoranță, de preluarea kitch-ului, de sentimentalism și facilitate, lipsă de profunzime – considerate manifestări ale unor spirite moi, incapabile de efort intelectual.
2. Conflictul cu New Left, căreia NYI (neocon și Old Left) îi impută superficialitatea, violența, tendința antidemocratică și antiamericanismul.
3. Condamnarea atacurilor împotriva universităților și a culturii occidentale.
4. Începând cu anii 80, pe măsură ce revoluționarii capătă tenură, universitățile devin ținta atacului neoconservator – *The Closing of the American Mind*.

Politici interne

1. Respingerea ideologiilor în numele moderației și al argumentelor implică orientarea spre soluții practice și îndepărtarea de discursul utopic și de „romantismul politic”

Un număr de neoconservatori se întorc în universități, pentru mai mult sau mai puțin timp: Kristol, Bell, Glazer, Moynahan...

Bell și Kristol crează în 1965 revista "Public Interest", în încercarea de a oferi soluții practice, fundamentate științific, problemelor politice imediate. Public Interest avea să devină primul „think-tank” neoconservator.

Astfel se naște aripa tehnocrată a neoconservatorismului.

2. În timpul anilor 70, neoconservatorii încep să se implice în politică, mai întâi ca Democrați (Scoop Jackson și Coaliția pentru o Majoritate Democrată).

3. Încep să apară criticile neoconservatoare la adresa Great Society a lui LBJ.

- Criticile vizează în primul rând consecințele neintenționate ale programelor sociale, nu iau în discuție direct chestiunile de principiu.
- Criticile iau forma *policy analysis* – *policy proposal*.

Teme principale: efectele perverse ale asigurărilor sociale; cauzele și consecințele dezintegrării familiei; discriminarea pozitivă.

4 Organizații neocon: AEI (relansat în anii 70); Heritage (1973); NED (1982)...

Politica externă

Neconservatorismul în chestiuni de politică externă apare pe fondul reorientării politicii americane post-Vietnam (Kissinger, Vance, Brzezinski) în care miza ideologică a conflictului este considerată ca secundară.

- Regimurile totalitare reprezintă un tip de adversar nou, specific secolului al XX-lea. Tipul de acțiune diplomatică sau militară al cărei scop este realizarea unui echilibru de putere sau impunerea unor standarde universal acceptabile nu se aplică în acest caz.
- Aceste regimuri sunt periculoase pentru că nu reprezintă parteneri de negociere credibili. Regimurile totalitare tind în mod natural spre expansiune mondială și anihilarea adversarilor; oricare act al acestora nu poate fi decât parte a acestei strategii.
- Din punct de vedere moral, aceste regimuri sunt intolerabile: amploarea efectelor lor distructive și imposibilitatea reformării lor din interior le fac să fie radical diferite față de oricare alt tip de regim.
- Statele Unite sunt singura țară capabilă să conducă o coaliție împotriva acestor regimuri. Aceasta situație le face să fie ținta naturală a adversității tuturor regimurilor totalitare, atât militar, cât și propagandistic

Inițial, încă dispuși să colaboreze cu democrația. Refuzul administrației Carter de a le oferi posturi îi trec decisiv în tabăra republicană (Wolfowitz, Pearle, Kirkpatrick, Pipes, fac parte din administrația republicană). Principali reprezentanți: Moynahan și Kirkpatrick; Wolfowitz și Pearle; din anii 90, Krauthammer, Bill Kristol, Kaplan și Ledeen (și Fukuyama, întrucâtva). Problema simpatiei față de Israel

Neoconservatorismul și celelalte curente conservatoare

Scepticismul inițial față de mainstream-ul „conservative” este depășit treptat (rolul esențial al fuzioniștilor, *National Review* și William F Buckley).

Adversari ai lui Goldwater, parte a coaliției conservatoare în timpul lui Reagan.

Ținta suspiciunii și a atacurilor libertarienilor și paleoconservatorilor.

Alianță de conveniență cu *the Christian Right*.

A fi neoconservator înseamnă a nu fi conservator (à l'américaine) până la capăt.

Ce rămâne din neoconservatorism

Mai există neoconservatorist astăzi, sau s-a dizolvat în ceea ce se cheamă în SUA „conservatorism”?

Moștenirea neoconservatoare în politica internă:

- Big government conservatism; conservative welfare state.
- Culture Wars: bătălie de ariergardă – „sistemul” s-a arătat totuși mai puternic decât sperau radicalii și de cât se temeau neoconservatorii.

În politica externă: dispariția URSS a implicat și dispariția strategiei de politică externă precis circumscrisă de imposibilitatea de a distruge militar Uniunea Sovietică.

Unii reprezentanți recenți (e. g. Elliot Abrams sau Michael Ledeen) ai neoconservatorismului au extins domeniul de luptă: asumarea ca obiectiv central al politicii externe americane eliminarea oricărei dictaturi, începând cu zonele de interes prioritar pentru Statele Unite.

Mai e viabil neoconservatorismul după Irak?